

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 57/2564

นาง ก. โจทก์ สหกรณ์ออมทรัพย์ครู น. ผู้ร้อง นาย ก. จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.วิ.พ. มาตรา 316, ป.วิ.พ. มาตรา 322, ป.วิ.พ. มาตรา 324, พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 42, พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 42/1

ย่อ / หลักกฎหมาย

เงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนเป็นเงินที่ผู้ร้องจ่ายให้แก่จำเลย ไม่ใช่เงินอื่นใดที่หน่วยงานของรัฐ สถานประกอบการ หรือหน่วยงานอื่นใดในฐานะนายจ้างที่จำเลยปฏิบัติหน้าที่อยู่จ่ายให้แก่จำเลย ตามความในมาตรา 42/1 แห่ง พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ.2542 ข้อตกลงตามสัญญาที่จำเลยยินยอมให้ผู้ ร้องหักเงินจากบัญชีเงินฝากของจำเลยชำระหนี้เงินกู้ที่จำเลยมีต่อผู้ร้อง มิใช่เป็นข้อตกลงในเรื่อง เกี่ยวกับเงินปันผลหรือเงินเฉลี่ยคืน ผู้ร้องจึงไม่อาจนำเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนที่จำเลยมีสิทธิ ได้รับจากผู้ร้องไปหักชำระหนี้ที่จำเลยมีต่อผู้ร้องโดยอาศัยข้อตกลงดังกล่าวได้ การขอให้ นำเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนมาหักชำระหนี้ได้กระทำได้กระทำได้หลังจากที่ผู้ร้องได้รับหนังสืออายัด เงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนปี 2561 จากเจ้าพนักงานบังคับคดีแล้ว ผู้ร้องจึงไม่อาจหักเงินดังกล่าวได้ ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 316 วรรคสอง หนี้ที่จำเลยมีต่อผู้ร้องเป็นเพียงหนี้กู้ยืมไม่ใช่หนี้บุริมสิทธิตาม ป.วิ.พ. มาตรา 322 และมาตรา 324 ผู้ร้องจึงไม่ใช่เจ้าหนี้บุริมสิทธิเหนือเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืน ของจำเลยในอันที่จะนำไปหักชำระหนี้ให้แก่ผู้ร้องก่อน

คำพิพากษา

คดีสืบเนื่องมาจากศาลอุทธรณ์ภาค 6 มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำเลยชำระเงิน 480,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าว เป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ 4 เมษายน 2546 เป็นต้นไป แต่ไม่เกิน 360,000 บาท และดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันถัดจากวันฟ้อง (ฟ้องวันที่ 9 มีนาคม 2554) เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ แต่ จำเลยไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษา โจทก์ขอให้บังคับคดี เจ้าพนักงานบังคับคดีมีหนังสืออายัด เงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนปี 2561 ของจำเลยที่มีสิทธิได้รับจากผู้ร้องโดยให้มอบเงินที่อายัดแก่ เจ้าพนักงานบังคับคดี ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้มีคำสั่งให้ผู้ร้องมีสิทธิหักเงินจำนวนดังกล่าวชำระหนี้ ของจำเลยแก่ผู้ร้องก่อนเจ้าหนี้รายอื่น ในวันนัดไต่สวนคำร้องโจทก์แถลงคัดค้านว่า ผู้ร้องไม่มีสิทธิ นำเงินของจำเลยไปชำระหนี้ ขอให้ยกคำร้อง ส่วนจำเลยไม่ยื่นคำคัดค้าน ศาลชั้นต้นได้ส่วนแล้วมี คำสั่งให้นำเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนชำระหนี้แก่ผู้ร้องเป็นลำดับแรกถัดจากหนี้ภาษีอากรและการ หักเงินเข้ากองทุนที่สมาชิกต้องถูกหักตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กฎหมายว่าด้วยกองทุนสำรองชีพ กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานและกฎหมายว่าด้วยการ ประกันสังคม ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 มาตรา 42/1 วรรคสาม ค่าฤชาธรรมเนียมใน ชั้นนี้ให้เป็นพับ โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 6 พิพากษากลับให้ยกคำร้อง คืบค่าขึ้นศาลส่วนที่ เกิน 200 บาท ในศาลชั้นต้นให้แก่ผู้ร้องและส่วนที่เกิน 200 บาท ในชั้นอุทธรณ์ให้แก่โจทก์ ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองศาลนอกจากที่สั่งคืนให้เป็นพับ ผู้ร้องฎีกาโดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงที่คู่ความไม่ได้แย้งกันในชั้นนี้รับฟังเป็นยุติว่า ผู้ร้องเป็นนิติบุคคล ประเภทสหกรณ์การธนกิจ จำเลยเป็นสมาชิกของผู้ร้องทำสัญญากู้ยืมเงินไปจากผู้ร้องรวม 5

สัญญา เฉพาะสัญญาฉบับที่ทำวันที่ 22 กรกฎาคม 2555 กู้ยืมเงิน 500,000 บาท คำนวณถึงวันที่ 23 มกราคม 2562 เป็นหนี้ต้นเงินและดอกเบี้ยรวม 454,930.61 บาท การกู้ยืมเงินไปจากผู้ร้อง จำเลยทำหนังสือยินยอมตกลงให้ผู้บังคับบัญชาหักเงินเพื่อชำระหนี้ให้แก่ผู้ร้องตามหนังสือและผู้และหนังสือคำประกัน หนังสือยินยอมหักเงินได้ รายงานความเคลื่อนไหวบัญชีเงินกู้ ปี 2561 จำเลยมีสิทธิได้รับเงินปันผล 26,819.97 บาท และเงินเฉลี่ยคืน 18,640.54 บาท รวมเป็นเงิน 45,460.51 บาท จำเลยต้องชำระหนี้ให้แก่ผู้ร้องเป็นเงินทุนเรือนหุ้น หนี้เงินกู้ตามสัญญากู้ยืมเงิน 5 ฉบับ และเงินกองทุนช่วยเหลือผู้ค้าประกันรายเดือนรวม 28,075 บาท จำเลยผิดนัดชำระหนี้และค้างชำระหนี้ผู้ร้องงวดเดือนกุมภาพันธ์ 2562 ถึงงวดเดือนเมษายน 2562 งวดละ 22,000 บาท รวม 66,000 บาท ตามใบแจ้งยอดเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืน หนังสือรับรองยอดการส่งชำระหนี้รายเดือนของสมาชิก หนังสือรับรองเงินกู้ค้างชำระของสมาชิกลงวันที่ 30 เมษายน 2562 โจทก์เป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาของจำเลยได้ขอให้ศาลชั้นต้นออกหมายบังคับคดีตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดี หลังจากนั้นโจทก์ขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีอายัดเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนประจำปี 2561 ที่จำเลยมีสิทธิได้รับจากผู้ร้อง ต่อมาผู้ร้องมีหนังสือลงวันที่ 17 ธันวาคม 2561 ถึงผู้อำนวยการสำนักงานบังคับคดีจังหวัดนครสวรรค์แจ้งขอนำเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนที่จำเลยได้รับหักชำระหนี้ของผู้ร้องก่อน หากมีเงินเหลือจะจัดส่งให้ต่อไป สำนักงานบังคับคดีจังหวัดนครสวรรค์มีหนังสือลงวันที่ 27 ธันวาคม 2561 แจ้งยืนยันอายัดสิทธิเรียกร้องดังกล่าวและให้ผู้ร้องนำเงินตามหนังสือที่แจ้งอายัดส่งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีภายใน 10 วัน นับแต่วันได้รับหนังสือตามหนังสือเรื่องแจ้งอายัดสิทธิเรียกร้องเงินปันผล-เฉลี่ยคืนประจำปี และหนังสือแจ้งยืนยันอายัดสิทธิเรียกร้องเอกสารท้ายคำร้อง แต่ผู้ร้องไม่ส่งเงินให้แก่สำนักงานบังคับคดีจังหวัดนครสวรรค์โดยอ้างว่าเป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 ปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของผู้ร้องมีว่า ผู้ร้องเป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิเหนือเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนของจำเลยในอันที่จะนำไปหักชำระหนี้ให้แก่ผู้ร้องก่อนหรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 มาตรา 42/1 บัญญัติว่า "เมื่อสมาชิกได้ทำความยินยอมเป็นหนังสือไว้กับสหกรณ์ ให้ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานของรัฐ หรือนายจ้างในสถานประกอบการ หรือหน่วยงานอื่นใดที่สมาชิกปฏิบัติหน้าที่อยู่หักเงินเดือนหรือค่าจ้างหรือเงินอื่นใด ที่ถึงกำหนดจ่ายแก่สมาชิคนั้น เพื่อชำระหนี้หรือภาระผูกพันอื่นที่มีต่อสหกรณ์ ให้แก่สหกรณ์ตามจำนวนที่สหกรณ์แจ้งไป จนกว่าหนี้หรือภาระผูกพันนั้นจะระงับสิ้นไปให้หน่วยงานนั้นหักเงินดังกล่าวและส่งเงินที่หักไว้ให้นั้นให้แก่สหกรณ์โดยพลัน" วรยศสอง การแสดงเจตนายินยอมตามวรรคหนึ่ง มีอายุจนคืนได้ เว้นแต่สหกรณ์ให้ความยินยอม และวรรคสาม การหักเงินตามวรรคหนึ่ง ต้องหักให้สหกรณ์เป็นลำดับแรก ถัดจากหนี้ภาษีอากรและการหักเงินเข้ากองทุนที่สมาชิกต้องถูกหักตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กฎหมายว่าด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน และกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม" ตามมาตรา 42/1 ดังกล่าวเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานของรัฐ หรือนายจ้างในสถานประกอบการ หรือหน่วยงานอื่นใดที่จำเลยปฏิบัติหน้าที่อยู่หักเงินค่าจ้างหรือเงินอื่นของจำเลยเพื่อชำระหนี้ให้แก่ผู้ร้อง ซึ่งเป็นสิทธิอันเกิดจากความยินยอมของจำเลยตามหนังสือให้ความยินยอมที่จำเลยทำไว้กับผู้ร้อง แต่ในส่วนเงินปันผลนั้น พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 มาตรา 60 (1) บัญญัติให้สหกรณ์จัดสรรกำไรสุทธิประจำปีเป็นเงินปันผลตามจำนวนหุ้นของสมาชิกแต่ละคนที่ชำระแล้ว เงินปันผลจึงเป็นเงินที่ผู้ร้องต้องจ่ายแก่สมาชิกทุกคนเป็นรายปีทุก ๆ ปีขณะที่ยังเป็นสมาชิกอยู่ ส่วนเงินเฉลี่ยคืน ตามพระราชบัญญัติ

สหกรณ์ พ.ศ.2542 มาตรา 60 (2) บัญญัติให้สหกรณ์จัดสรรกำไรสุทธิประจำปีจ่ายเป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกตามส่วนธุรกิจที่สมาชิกได้กระทำไว้กับสหกรณ์ในระหว่างปีแต่ละปี เงินเฉลี่ยคืนจึงเป็นเงินที่ผู้ร้องจัดสรรจ่ายให้แก่เฉพาะสมาชิกบางคนที่ทำธุรกิจกับผู้ร้องและจ่ายเฉพาะในปีที่ทำเท่านั้น เงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนจึงเป็นเงินที่ผู้ร้องจ่ายให้แก่จำเลย หากใช้เงินอื่นใดที่หน่วยงานของรัฐ หรือสถานประกอบการ หรือหน่วยงานอื่นใดในฐานะนายจ้างที่จำเลยปฏิบัติหน้าที่อยู่จ่ายให้แก่จำเลยตามความในมาตรา 42/1 ไม่ เงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนจึงไม่ใช่เงินอื่นใดตามความในมาตรา 42/1 ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 6 วินิจฉัยมานั้นชอบแล้ว ส่วนที่ผู้ร้องฎีกาว่า หนังสือสัญญาที่มีข้อความทำนองเดียวกันว่า "ในกรณีที่ผู้กู้ผิดนัดผิดสัญญา นี้ หากปรากฏว่าผู้กู้มีบัญชีเงินฝากใด ๆ อยู่กับสถาบันการเงินใด ๆ ไม่ว่าที่สำนัก/สาขาใด ผู้ตกลงยินยอมให้ผู้ให้กู้หักเงินจากบัญชีเงินฝากนั้น ๆ เพื่อชำระหนี้ตามสัญญา นี้ได้ทันทีโดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้กู้อีกแต่อย่างใด ทั้งนี้ จนกว่าผู้ให้กู้ได้รับชำระหนี้ครบถ้วน" ผู้ร้องจึงมีสิทธิดีกว่าโจทก์นั้น เห็นว่า ข้อตกลงตามหนังสือสัญญา กู้ ข้อ 4 ดังกล่าว ระบุข้อความชัดเจนว่า จำเลยยินยอมให้หักเงินจากบัญชีเงินฝากของจำเลยชำระหนี้เงินกู้ของตนที่มีต่อผู้ร้องได้ มิใช่เป็นข้อตกลงในเรื่องเกี่ยวกับเงินปันผลหรือเงินเฉลี่ยคืนอันเป็นส่วนหนึ่งของกำไรที่ผู้ร้องจะต้องจ่ายแก่จำเลย ผู้ร้องจึงไม่อาจนำเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนที่จำเลยมีสิทธิได้รับจากผู้ร้องไปหักชำระหนี้ที่จำเลยมีอยู่ต่อผู้ร้องโดยอาศัยข้อตกลงดังกล่าวได้ ทั้งการขอให้นำเงินดังกล่าวมาหักชำระหนี้ที่จำเลยมีต่อผู้ร้องได้กระทำภายหลังจากที่ผู้ร้องได้รับหนังสืออายัดเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนปี 2561 จากเจ้าพนักงานบังคับคดีแล้วผู้ร้องจึงไม่อาจหักเงินดังกล่าวได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 316 วรรคสอง และเห็นได้ว่าจะเป็นหนี้บุริมสิทธิหรือไม่ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงว่าหนี้ที่จำเลยมีต่อผู้ร้องเป็นเพียงหนี้กู้ยืมเงินเท่านั้นไม่ใช่หนี้บุริมสิทธิ ผู้ร้องจึงมิใช่เจ้าหนี้บุริมสิทธิเหนือเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนของจำเลยในอันที่จะนำไปหักชำระหนี้ให้แก่ผู้ร้องก่อน ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 6 มีคำพิพากษายกคำร้องของผู้ร้องมานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของผู้ร้องฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นนี้ให้เป็นพับ

องค์คณะ

ธนาพนธ์ ขวรุ่ง · สันทัด สุจริต · ชูเกียรติ ดิลกแพทย์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/57/2564>